

Wannsee-museum verlaat X vanwege ontkenning van de Holocaust

www.trouw.nl

Wannsee-museum verlaat X vanwege ontkenning van de Holocaust

De villa waar in 1942 de Wannseeconferentie plaatsvond, nabij Berlijn. Nu is hier een museum in gehuisvest. *Beeld REUTERS*

Nog voordat X-baas Musk de aanval opende op Duitse politici, besloot een groep musea en intellectuelen het platform X verlaten, met de hashtag #eXit. Er worden volgens hen bewust leugens over de Holocaust verspreid in een poging de geschiedenis te herschrijven.

[Ekke Overbeek](#) 11 januari 2025, 12:43

Bondskanselier Olaf Scholz noemde hij 'een nar' en president Frank-Walter Steinmeier 'een antidemocratische tiran' – sinds enkele weken steunt Elon Musk openlijk de nationaal-populistische AfD. Maar de ruk naar rechts van Musk is al langer gaande. “We zagen afgelopen jaar hoe op X de Holocaust ongehinderd werd gerelativeerd en ontkend”, zegt Eike Stegen. “We kregen steeds meer de indruk dat het label *free speech* slechts als dekmantel dient voor doelbewust haatzaaien en polariseren.”

Stegen werkt bij het museum van de Wannsee-conferentie in Berlijn, dat samen met enkele andere Duitse herdenkingsinstellingen in december de accounts op X opzegde en overstapte op het concurrerende sociale medium Bluesky. Hier, in de villa aan de oever van de Wannsee, vloeide tijdens de Tweede Wereldoorlog geen druppel bloed, alleen wat inkt om de notulen op te stellen van de vergadering van enkele hooggeplaatste heren, die op 20 januari 1942 besloten het hele Joodse volk uit te moorden. Een sleutelmoment in de westerse geschiedenis.

Een schoolklas uit Hannover meldt zich bij de receptie. Even later worden de tieners rondgeleid en krijgen – waarschijnlijk voor de zoveelste keer – te zien hoe faliekant het misging in de geschiedenis van hun land. Dat, zo vreest Stegen, is afgelopen als de nationaal-populisten het in Duitsland voor het zeggen krijgen: “Onder AfD-leiding zou de misdadige geschiedenis van nazi-Duitsland opnieuw in de doofpot verdwijnen.”

Zwijgen over het naziregime

De AfD maakt geen geheim van haar revisionistische plannen. AfD-coryfee Björn Höcke ontvouwde al jaren geleden het plan om de zwarte bladzijden uit het vaderlandse verleden te verdoezelen. “Daar kreeg hij veel applaus voor binnen de partij”, weet Stegen. “Als het aan de AfD ligt, herinneren we ons alleen de positieve kanten van de Duitse geschiedenis, de successen, alles wat groots en magnifiek was.”

Dat zou het werk van generaties historici en schrijvers ongedaan maken. Na de oorlog werd er lang gezwegen over de misdrijven van het naziregime. Pas vanaf de jaren zestig begon er langzaam iets te veranderen. De Wannsee-villa illustreert dit. Na de oorlog werd het een jeugdherberg en dat bleef het tot 1988. Stegen laat een klassenfoto zien in de typische geeltinten van de jaren zeventig. “In de serre stond een tafelfoetbaltafel, want ja, daar houdt de jeugd van.” Pas in 1992 werd de villa officieel een museum.

“Het 180 graden omkeren van de herinneringspolitiek zoals de AfD wil, betekent dat de herinneringscultuur waar in Duitsland decennialang voor is gestreden, teniet wordt gedaan”, vreest Stegen. En daarbij krijgen de Duitse revisionisten nu nota bene hulp uit de VS, het land dat na de oorlog in West-Duitsland de democratie in het zadel hielp.

Vance verdraait de feiten

Die hulp komt in de eerste plaats van Elon Musk, die vorige maand openlijk zijn steun uitsprak voor de AfD: “Alleen de AfD kan Duitsland redden”. Dat was ook de strekking van zijn opiniebijdrage onlangs in de krant *Die Welt*. Musk wijkt niet van de voorpagina's, zeker nadat hij woensdag Alice Weidel, voorzitter van de AfD, hoogstpersoonlijk interviewde op X.

De focus op Musk overschaduwde de reactie van een ander lid van Trumps aanstaande regering, vicepresident J.D. Vance. Diens woorden op X waren volgens Stegen nog veelzeggender, omdat Vance niet alleen een mening ventileerde, maar historische feiten verdraaide. De aanstaande vicepresident noemde Musks artikel ‘interessant’ en schreef: ‘De AfD is populair in die regio's van Duitsland waar het verzet tegen de nazi's het grootst was’. Dat is feitelijk onjuist. “Precies het omgekeerde is waar”, zegt Stegen verontwaardigd.

Eigen agenda doordrukken

Dit soort leugens zijn volgens hem deel van een bewuste strategie om de democratie uit te hollen. “In het democratische debat moeten deelnemers kunnen teruggrijpen op feiten die voor iedereen te controleren en te accepteren zijn.” In een wereld zonder feiten hebben populistten vrij spel, benadrukt Stegen. “Wat Trump, Vance en Musk doen is meer dan irrationeel gezwank. Het is een machtsstrijd om de feiten te vernietigen en zo hun eigen agenda door te drukken.”

En dat plaatst historici voor een dilemma: wel of niet aanwezig zijn op X. Het museum in het voormalige concentratiekamp Sachsenhausen is nog steeds actief op X en andere sociale media, maar voor andere musea over de nazi-terreur was de maat in december vol: “Wij willen niet langer met onze bijdrages content produceren voor X, want in feite verricht je onbetaald redactiewerk voor een zeer dubieus nieuwsplatform.”